

KONTAKTHOF (PINA BAUSCH)

Einmal ist keinmal

De zaal waar dames en heren elkaar ontmoeten om op belegen schlagers een dansje te wagen, als het al niet is om elkaar te strelen of te pesten, ziet er nog altijd even patronageachtig uit. Wellicht zijn de muren herschilderd of werd er een nieuwe (haloegen)verlichting geïnstalleerd. Essentieel is er echter, meer dan twintig jaar na de creatie van *Kontakthof*, niets veranderd. Niets, behalve de dames en heren die de zaal bevolken. Het zijn geen twintigers of dertigers meer, maar vijftenzestigplussers. Het zijn overigens ook geen dansers meer, maar (kwieke) dames en heren uit de thuishaven van Bauschs Tanztheater, Wuppertal. Enkele overwegingen bij dit ongewone maar confronterend soort revival.

1. Pina Bausch behoort ongetwijfeld tot de theatermakers wier oeuvre in de voorbije kwarteeuw

het meest is geplunderd. Aan een kwartier *Kontakthof* hebben handenvol epigonen genoeg gehad om een halve carrière mee te vullen. Dat is niet eigenaardig: Frau Bausch behoort tot het ras van de trendsetters. En het is dan ook geenszins verrassend dat een werkstuk als *Kontakthof*, benevens de rimpels van zijn vertolkers, niet het minste ouderdomsverschijnsel vertoont: het kon bij wijze van spreken vandaag gemaakt zijn.

2. Het werk mag dan al geenszins passé zijn, je bent als toeschouwer wel gewoon geraakt aan de eertijds nieuwe manier van structureren en choreograferen waarop het tot stand is gekomen. Bijgevolg zie je die met andere ogen en apprecieer je ze beter. Zo blijkt, bijvoorbeeld, het in het oog springende repetitieve karakter meer betekenisgenererend en stukken subtieler te zijn dan je je meende te herinneren.

Net als de ingezette technieken. Het steeds ophouden, om maar iets te noemen. Het aanzetten van iets dat nooit komt. Een groepsdansje dat minimalistisch wordt opgebouwd maar nauwelijks de kans krijgt crescendo te gaan. En de gestiek die in se steunt op dagdagelijkse gebaren. Het goedtrekken van een bh of een slipje. Het gladstrijken van een jurk. Het fatsoeneren van een kapsel.

3. Een en ander maakt dat het uitvoeren van *Kontakthof* vandaag in principe binnen eenieders bereik valt. Je hoeft, als vertolker, geen avant-gardistische durf aan de dag te leggen om zeven keer hetzelfde rondje te lopen. Je hoeft ook geen jonge, getrainde danser te zijn om je onderbroek op te trekken. Een oudere dame of heer uit Wuppertal kan dat ook.

Of niet? Leeftijd en afwezige professionaliteit in acht genomen, levert de huidige gelegenheidskast een bewonderenswaardige prestatie. Let wel: lukraak samengesteld is hij geenszins. De dames die de rollen van de onvergetelijke tuttebellen Merrill Tankard en Jo Anne Endicot overnemen, bijvoorbeeld, lijken niet alleen door hun kostuums op

hun onvergetelijke voorgangsters. Maar daar houdt de overeenkomst wel op. Alle capaciteiten en inzet ten spijt, blijkt een Wuppertaalse Frau zus of Herr zo haar/zijn onderbroek toch met een ietsepietsie minder accuratesse op te trekken dan een doorgewinterde danser. En kijkt een vijftenzestigplusser wel uit wanneer hij zich pardoes op de grond moet laten vallen of helemaal rond het decor moet lopen. *Who cares* wanneer hij een kwart seconde te laat ter bestemming komt? Hij is er toch.

4. Waar ging/gaat dit stuk over? Uitgerekend over enkelingen die eindeloos pogen "er te zijn", zich te affirmeren, te "verkopen" en aldus hun slag thuis te halen, de andere "binnen te doen". Mannen versus vrouwen. Aantrekking en afstoting. Hunker naar tederheid en berekende perversiteit. Gepits en geaai. Gevoelens die omslagen in hun tegendeel. Een dame die in onmacht valt en door een stel ijverige heren recht wordt geholpen maar *en passant* halvelings wordt verkracht.

In scènes als deze, waarin uitvoering niet kan gecamoufleerd worden als vertolking, springen tekortkomingen extra in het oog. Daar ontbreekt het de krasse knarren uit Wuppertal aan beroepsmatige lef om stiekeme strelingen met evenveel branie uit te voeren als hun jonge voorgangers van twintig jaar geleden. Maar anderdeels past hun gebrek aan doortastendheid beter bij hun leeftijd en krijgt het daardoor iets hartverwarmends: jong of oud, op het subtiele spel der geslachten heeft de tijd weinig vat. En eigenaardiger: een "ongepast" gebaar van een oud manneke hoeft niet per se perverser te zijn dan dat van een jonge blaak, integendeel, het kan ontwapenend werken.

5. Is die accentverschuiving een ramp? Geenszins, maar ze heeft wel tot gevolg dat je perceptie in de clinch gaat met je herinnering en dat je eigenlijk iets anders te zien krijgt dan je verwachtte. Wat bitsig

Kontakthof PINA BAUSCH/TANZTHEATER WUPPERTAL FOTO URSULA KAUFMANN

